

Duna–Tisza Közi Falugondnoki

Hírlevél

XXII. évfolyam, 116. szám

2019/3.

Harminc év

Közel 30 éve, 1990 augusztusában indultak az első falugondnoki szolgálatok Borsod-Abaúj-Zemplén megye legszegényebb aprófalvaiban. Kemény Bertalan dolgozta ki, hogyan lehetne a legkisebb falusi közösségek megmaradását támogatni az önkormányzatiság és az önellátás lehetőségének megteremtése mellett. Egy elhivatott egyszemélyes mindenre gondolt, aki a közösségét folyamatosan támogatni képes, és nem csak az igények orvoslásával, hanem a lehetőségek kinyitásával is.

A falugondnok legfőbb munkaeszköze egy gépjármű, amely oldja az elszigeteltséget, egyrészt a szolgáltatások helybe hozásával, másrészt a közösség tagjainak szállításával. Rövid időn belül kiderült, hogy a szolgáltatásoktól, munkahelyektől távol eső, Magyarország jellegzetes települési formáját adó tanyákon is legalább akkora szükség van a segítségre, mint a falvakban. A falugondnokság, a helyi adottságokhoz alkalmazkodva, 2004 óta Erdélyben és 2010 óta a Vajdaságban is követőkre talált.

Fontos szempont, hogy a segítség ne károsítsa az önszorgó, egymást támogató szokásokat, közösségeket, a napi cikkek beszerzése ne tegye tönkre a helyi kereskedelmet. Minden település a lakóinak igényeire és a falu- vagy tanyagondnok személyiségére szabhatja az elvégzendő feladatokat. Az igények nem csak településenként, hanem az időben is változnak az elérhető szolgáltatásokhoz, a megélhetési lehetőségekhez, az ellátandók állapothoz képest.

A majdnem három évtized alatt átalakult a falu- és tanyagondnok munkaköre. Változott a gazdasági-, a közigazgatási-, a jogi környezet, az egészségügyi-, a szociális-, az oktatási rendszer és nem kisebb változáson ment keresztül a kistelepülések, (Folytatás a 2. oldalon)

Weöres Sándor:

Rongyszőnyeg 13

*...Én is világot hódítani jöttem,
s magamat meg nem hódíthatom,*

*csak ostromolhatom nehéz kövekkel,
vagy ármíthatom és becsaphatom.*

*Valaha én is úr akartam lenni;
ó bár jó szolga lehetnék!*

*De jaj, szolga csak egy van: az Isten,
s uraktól nyüzsgő a végtelenség...*

Petőfiszállás-Pálósszentkút

(Folytatás az 1. oldalról)

tanyás térségek népességének összetétele. Nézzük példákon keresztül, hogy ezek a változások hogyan befolyásolják, alakítják a falu- és tanyagondnoki szolgálat keretében ellátandó feladatokat.

A gazdasági változások hatására egyre jellemzőbb a kedvezőtlen adottságokkal küzdő kistelepüléseken, tanyás térségeken az elszegényedés (nemcsak az emberek, hanem az önkormányzat is), az elvándorlás, aminek egyenes következménye az elmagányosodás. A másik nagy probléma a bedőlt hitelek miatt városról tanyára kiköltöző, általában többgyermekes családok, akik nem ismerik ezt a természet-közelit életformát. Senkit nem szabad magára hagyni, kiemelt figyelmet kell fordítani a magányosan élő idős emberre, az újonnan érkezőket pedig meg kell tanítani vidéken élni. Ezt a problémát először a tanyagondnok érzékeli, tehát a megoldás is rá vár.

A kistelepülések önkormányzatainak összevonásával minimálisra csökkent, megszűnt a helyben intézhető ügyek lehetősége. Mind a magán, mind az önkormányzati hivatalos ügyek intézéséhez el kell utazni a járasközpontba. Sok településen ez a menetrendszerinti közlekedéssel nem oldható meg, marad a falugondnoki busz.

Amihez az állam pénzt (normatívát) biztosít, azt jogszabályokba is foglalja. A falu- és tanyagondnoki szolgálat működését, a falu- és tanyagondnok foglalkoztatását, feladatellátását, alap- és továbbképzését szabályozó jogszabályok (a legfontosabbak: 1993. évi III. törvény, 1/2000., 9/1999., 8/2000., 9/2000. SZCSM, 369/2013. Kormány, 81/2004. ESZCSM rendeletek) rendszeresen módosulnak. Ezeket a változásokat naprakészen követni és alkalmazni kell, nemcsak a mindennapi tevékenységek végzésre vonatkozóan, hanem a dokumentációban (például szakmai program) is.

Az egészségügyi alap-, és szakellátás rendszerét sem kímélték az elmúlt évek változásai. Az orvoshiány legjobban a kistelepüléseken érezhető. Nincs, vagy csak hetente egy-egy órára van felnőtt háziorvosi, ettől még ritkább a gyermekorvosi rendelés, szakellátás pedig csak a több tíz kilométerre messzebb található nagyobb településen, kisvárosban, vagy csak a

Beszélgetésre marad-e idő?

megyeszékhelyen. Eben az esetben is probléma a menetrendszerinti közlekedés hiánya, vagy a nem megfelelő menetrend. A betegszállítás (telekocsi) színvonala pedig hagy némi kívánnivalót maga után. Több helyen ez a feladat is a falu- és tanyagondnokra hárul.

A falu- és tanyagondnok a szociális jelzőrendszer tagja. Nyugodtan mondhatjuk, hogy az első észlelője bármilyen problémának. Ő áll közvetlen kapcsolatban a település aprajával, nagyjával, teljes bizalommal vannak iránta, családtagként kezelik. Ismernie kell a szociális háló által nyújtható minden alap- és szakosított szolgáltatást, amelyek szintén átalakuláson mentek keresztül az elmúlt évek folyamán, hogy senki se maradjon ellátás nélkül.

A kistelepülési iskolák bezárását követően azok a családok, akik iskolabusz, menetrendszerinti járat hiányában nem tudják megoldani a gyermekeik iskolába szállítását, vagy elköltöznek a településről, vagy a falugondnokra bízák gyermekeiket. Az első megoldás a falu elnéptelenedéséhez, a második a falugondnoki munka növekedéséhez vezet.

De nemcsak az iskolák, hanem a bolt, a gyógyszertár, a posta, takarékszövetkezet, a mozi is bezárt. (Van, ahol már kocsmá sincs!) Az ezek által nyújtott szolgáltatások helyettesítése is a falugondnokra vár.

Ne feledkezzünk meg az informatikai fejlődésről sem. Hogy csak a leghétköznapiabb dolgot említsük: a telefont, ami ha kártyás, évenként regisztrálni

kell. De ott a televízió, a számítógép, és az egyre terjedő on-line ügyintézés. Ahhoz, hogy a falugondnok segíteni tudjon, neki is rendelkezni kell a szükséges ismeretekkel.

Nemcsak a tágabb környezet, hanem a kistelepülések, tanyás térségek népességének összetétele is változáson ment keresztül. Megszűntek a három generációs családok, nő az egyszemélyes háztartások száma, fogy a „tősgyökeres” lakosság, emelkedik a betelepülők (már ha vannak) aránya, eltolódnak a demográfiai mutatók, egyre nagyobb a különbség a társadalmi rétegek között. A közösségi élet leépült, nem működik, vagy csak nehezen szervezhető, amiben szintén a falugondnoknak kiemelkedő szerepe van (például falunap, testvérvárosi kapcsolat, helyi civil-, vagy sportszervezetek szállítására).

A falugondnoki rendszer a civil szféra, az önkormányzatok és a központi igazgatás összehangolt tevékenysége, amelynek gyakorlati megvalósítását a falugondnokokra, tanyagondnokokra bízák. Ha ebben a rendszerben bármelyik résztvevő, vagy a tevékenység környezte változik, akkor a többi közreműködőnek alkalmazkodnia kell hozzá. Márpedig az elmúlt évtizedek bővelkedtek pozitív és negatív fordulatokban is, amire a falugondnoki szolgáltatás színvonalának megőrzése érdekében azonnal reagálni kell.

És már csak egy kérdés maradt: Meddig terhelhető még a falugondnok?

Sümeeginé Ország Edit

Falubuszcseré támogatással

A falugondnoki találkozók mindig jó alkalom arra, hogy első kézből halljuk a legfrissebb információkat a falvakat, tanyákat, vidéket érintő fejlesztési lehetőségekről. Nem volt ez másként a Petőfiszálláson rendezett találkozón sem. A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete által felkért előadók elsősorban a tanya- és falugondnoki szolgálatok fejlesztéséhez elérhető forrásokról tartottak tájékoztatót, de érintették a vidéken élők helyzetének javítását célzó egyéb lehetőségeket is.

Az 5000 fő alatti lakosságszámú településeket célzó Magyar Falu Program adja a hazai forrásból támogatott vidékfejlesztés vázát a következő években. Sok egyéb mellett a falu- és tanyagondnoki szolgálatok működését is támogatni fogják. A szolgálatok eszközellátottságát hiánypótló módon gépjárműbeszerzéssel segítik majd a rendelkezésre álló 8 milliárd forint forráskeretből, hiszen a kocsi cseréjére már évek óta nem nyílt lehetőség. Belezna Tamás, a Miniszterelnökség pályázati osztályvezetője elmondta, hogy céljuk a falugondnoki- és tanyagondnoki szolgáltatás támogatása, új szolgáltatások létrehozásának gépjárművel történő támogatása, új szolgáltatások létrehozása esetén, a szolgáltatás magas színvonalú, alacsonyabb károsanyag-kibocsátású és üzemanyag-fogyasztású járművekkel történő biztosításához szükséges megfelelő infrastruktúra biztosítása. Azaz új falubusz beszerzésére és üzembe helyezésére, régi falubusz cseréjére adnak legfeljebb 15 millió forint támogatást.

Jó hír a szolgáltatást működtetőknek, hogy az eredeti elképzeléssel ellentétben várhatóan nem a hat évnél idősebb és a több mint 160.000 kilométert futott gépjárművek cseréjét támogatják majd, hanem támogatható lesz, ha ezen feltételek csupán egyike teljesül. Így pályázni lehet a hat évnél régebbi, de megkíméltebb, a fiatalabb, de sokat használt, illetve a rossz útviszonyok miatt hamar elhasználódott, leamortizálódott járművek cseréjére.

A pályázatok elbírálásánál előnyt élveznek azok a települések, melyek a pályázat keretében lecserélt, idősebb, használatra alkalmas buszokat térítésmentesen átadják a határon túli magyar közösségek számára – ennek mikéntje még átgondolás alatt áll –, illetve a falubuszt iskolabuszként is üzemeltetik. Továbbá azon önkormányzatok, amelyek egy főre jutó adóerő-képessége alacsony, illetve

előnyt jelent, ha a beruházás a vonatkozó jogszabályok alapján kedvezményezett járásban, vagy településen valósul meg

A falubusz pályázat egyike lesz a 2019-ben meghirdetett 16 kiírásnak, melyet várhatóan a nyár folyamán jelentetnek meg 100 százalékos támogatási intenzitással, 100 százalékos mértékű támogatási előleg igénybevételének lehetőségével. A program pályázóbarát feltételeket kínál: egyszerűsített kiírások, egyszerűsített pályázati felület, kizárólag elektronikus ügyintézés – papíralapon nem kell benyújtani semmit –, egyszeri, záró elszámolás. A jogszabályi ellenőrzést a Magyar Államkincstár, a tartalmat a Miniszterelnökség végzi.

Belezna Tamás a Magyar Falu Program az első két pályázatának tapasztalataival kapcsolatban elmondta, hogy maguk sem számítottak ekkora érdeklődésre, de bíznak benne, hogy a rendszerük jól vizsgázik, és tartani tudják a 60 napos elbírálási ütemtervet, ezzel a kiírás lezárását követő 65. napon a kedvezményezettek bankszámlájára utalhatják a támogatás összegét.

A Magyar Falu Programon kívül egyéb vidékfejlesztési források is szóba jöhetnek, melyek közvetlen vagy közvetett módon segítik a szolgálatok működését, a lakosság életkörülményeit. Ezekről Kaszás Veronika, az Agrárminisztérium Vidékfejlesztésért Felelős Államtitkárság Nemzeti Vidékfejlesztési Programok Főosztálya osztályvezetője tartott tájékoztatót.

A 2018. évi Tanyafejlesztési Program keretében 100 millió forint állt rendelkezésre a tanyagondnoki szolgálatok tevékenységének fejlesztésére, a működéshez szükséges eszközök beszerzésére, képzések finanszírozására. A 68 benyújtott pályázat értékelése megtörtént, így már látható, hogy várhatóan minden formai szempontnak megfelelt kérelem támogatott lesz. A döntés jóváhagyásra vár. Az eredmények előreláthatóan május végén, június elején kerülnek kihirdetésre.

A jelenlévő polgármesterek jelezték Kaszás Veronikának, hogy a korábbi évek mintájára a továbbiakban is nagy szükség és igény lenne a tanyákra vezető bekötőutak keresztesítésénél, a tanyasi buszmegállókban a szigetüzemű külterületi közvilágítás kialakításának támogatására. Szeretnék, ha ezt az intézkedést visszahelyeznék a támogatható tevékenységek közé.

Az Agrárminisztérium munkatársa felhívta a figyelmet, hogy 95 százalékos támogatási intenzitás mellett még mindig lehetőség van a tanyák háztartási léptékű villamos energia, vízellátása és a szennyvízkezelési fejlesztéseinek támogatására, mivel a támogatási kérelmek benyújtásának határidejét egy évvel meghosszabbították.

(Folytatás a 4. oldalon)

A találkozón Somogyi Lajos ballásügyi polgármester kérdezi Belezna Tamást

Segítség a bajban

Egyik reggel szokás szerint elindultam az idősekhez, akiket beszállítunk az intézménybe és mikor az egyik nénihez értem, már a kapuban láttam, hogy valami baj van. A néninek van egy barátja, aki minden nap elment hozzá és beszélgettek, mivel egyedül éltek mind a ketten. Jóban voltak és sokszor akkor távozott, amikor odaértem, és elindultunk az intézménybe. Ezen a reggelen viszont a néni látszott a baj, idegesen, türelmetlenül várta, hogy odaérjek.

Ahogy kiszálltam az autóból, már mondta is, hogy siessek, mert nagy a baj. A barát rosszul lett, nem tudja, mi lett vele, már nem is válaszol.

Besiettem a lakásba és az illető ott feküdt az előszobában. Megnéztem, a

pulzusát, de sajnos már nem volt benne élet. A néni láttam, nagy szüksége van arra, hogy valaki mellette legyen. Értesítettem az intézményvezetőt a hollétemről, és hogy nem mehetek el a helyszínről. Felhívtam a háziorvost, amíg ő kiért, addig a néniel beszélgetve láttam, kezd megnyugodni. Mivel a holttest még mindig a lakásban volt, továbbra is ott maradtam.

Ahogy megérkezett a háziorvos, elindultam megkeresni az elhunyt testvérét, aki az iratokkal együtt eljött a nénihez. Amíg beszélgettek, addig el tudtam intézni a napi teendőimet, hiszen a többi gondozott már várt. Viszszamentem többször is, láttam, hogy elszállították az elhunytat. Ezek után a néni nem akart bejönni az intézmény-

be, így neki is ebédet vittem. Próbáltam terelni a figyelmét, és megígérttem vele, hogy holnap velem tart. Összeírtuk, mire van szüksége a boltból, napközben bevásároltam neki, de már csak munkaidő után tudtam átadni. Addigra megnyugodott, láttam, nem lesz baj, ha egyedül marad.

Eddigi pályafutásom során ez volt az első, amikor szemtanúja voltam egy ember, egy barát elvesztésének. Azon felül, hogy támaszt tudtam nyújtani azoknak, akiknek szükségük volt rá, és a szükséges intézkedéseket is el tudtam látni segítség nélkül. Úrrá tudtam lenni egy számomra ismeretlen helyzeten, és el tudtam látni olyan segítői feladatot, amiről nem is gondoltam, hogy képes vagyok.

Lesták Zoltán
Bugac

Műhelymunka Vértesacsán

2019. július 25-én (csütörtökön), Vértesacsán, a Falugondnokok Házában kerül sor Egyesületünk EFOP-5.2.2-17-2017-00004 azonosítószámú, „Falugondnokság határok nélkül - A falugondnoki szolgáltatás megújításának lehetőségei hálózati együttműködések által” című pályázatának keretében megvalósuló, „Visszatérés a Kemény Bertalan által elképzeltékhez – lehetséges-e?” című műhelymunkájára.

Várjuk azoknak a falu- és tanyagondnokok jelentkezését, akik még Kemény Bertalantól tanulhattak, vagy Vértesacsára jártak alapképzésre, és szeretnék feleleveníteni a régi emlékeket. Azok is csatlakozhatnak, akik már csak tanultak Kemény Bertalanról, vagy csak hallottak a Falugondnokok Házáról, de szívesen részt vennének a téma, a falu- és tanyagondnoki szolgálatban bekövetkezett változások megvitatásában.

Az utazást falugondnoki gépjárművekkel szeretnénk megoldani. Kérjük, jelezze, aki ebben tud segíteni.

(Folytatás a 3. oldalról)

A tanyafejlesztésre szánt forrás felhasználását nagyban segíthetik a tanya- és falugondnokok azzal, ha erről a lehetőségről tájékoztatják a tanyákon élőket. Eddig a rendelkezésre álló több, mint 8 milliárd forint forrás-keret alig több, mint felére érkezett csak be támogatási kérelem. Az ebből támogatott 323 projekt keretében eddig 1,63 milliárd forintot fordítottak a tanyák háztartási léptékű infrastruktúra fejlesztéseire.

Jó hír az önkormányzatoknak, hogy várhatóan május végén újra meghirdetik a Zártkerti Programot, mely a települések zártkerti földrés-

leteinek mezőgazdasági hasznosítását segítő és az infrastrukturális háttér megteremtését célzó települési fejlesztéseket támogatja vissza nem térítendő támogatás formájában 100 százalékos támogatási intenzitással. Így saját forrást nem kellett előteremteni.

A települési önkormányzatok, települési önkormányzatok konzorciumai eddig a külterületen elhelyezkedő zártkertek, kiskertek megközelítését szolgáló, kapcsolódó út, földút, valamint az útszakaszhoz kapcsolódó csapadékvíz elvezetését biztosító (nyílt, felszíni) csatornahálózat karbantartásához kapcsolódó

fejlesztésekre (kivéve erőgépek és eszközbeszerzés), vízvételi hely kialakítására, kút létesítésére, illetve víz-visszatartáshoz kapcsolódó kisléptékű víztároló kapacitás kiépítésére (esővízgyűjtő rendszer kiépítése), villamosenergia-ellátáshoz kapcsolódó fejlesztésekre (hagyományos, vagy alternatív energiaforrásokkal táplált kifesztültségű villamosenergia-hálózat elsősorban felszín alatti kiépítése), vadkerítés létesítésére, vadgazdálkodási/vadvédelmi elemek építésére, területrendezésre, gyümölcsfa- és/vagy szőlőtelepítésre tudtak támogatást igényelni.

Tóth Márta

Hírek

Kiegészítő normatíva

2019. május 27-én megjelent a 123/2019. (V.27.) Kormányrendelet az egyházi és nem állami fenntartású szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok állami támogatásáról szóló 489/2013. (XII. 18.) Korm. rendelet módosításáról, valamint a Magyar Falu Program keretében a falugondnoki szolgálatok országos bővítéséhez szükséges intézkedésekről, valamint a falu- és tanyagondnoki szolgálatok 2019. évi többlettámogatásáról szóló 1294/2019. (V. 27.) Korm. határozat a Magyar Közlöny 89. számában.

Új képzés indult

2019. május 6-án új falu- és tanyagondnoki képzés indul 22 fővel Kecskeméten. A résztvevők hat megyéből – Békés 2 fő, Csongrád 3 fő, Jász-Nagykun-Szolnok 2 fő, Pest 1 fő, Baranya 13 fő és Tolna megye 1 fő – érkeztek.

Túl vannak a vizsgán

2018. november 5-án indult hét megyéből (Bács-Kiskun, Békés, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Fejér és Baranya megyéből) 24 fővel az a falu- és tanyagondnoki képzés, amelynek résztvevői – egy fő kivételével – 2019. április 11-én vizsgáztak Kecskeméten. Egy falugondnok hiányzása túllépte a megengedett óraszámot, neki pótolni kell a harmadik elméleti képzési hetet, és utána, a következő képzésben lévő csoporttal, 2019. november 14-én fog vizsgázni.

Élelmiszer-adomány

A Kecskeméti Szent István Lions Club egyesületünkkel már harmadik éve működik együtt. 2019. április 27-én tartós élelmiszereket gyűjtöttek az egyik kecskeméti bevásárlóközpontban, amivel a szervezet nehéz körülmények között élő család vagy idős ember helyzetén szeretne könnyíteni. Az összegyűlt tartós élelmiszerekből (liszt, cukor, rizs, olaj, száraztészta, konzerv, májkrém, lecsó, sűrített paradicsom, csemegekukorica, zöldborsó, bab, különféle tészták, befőtt, kakaó, tea, ételízesítő, stb.) 10 db csomagot (kb. 15 kg) állítottunk össze, amit kerekgyházi, fülöpházi és lakiteleki tanyagondnokok segítségével juttatunk el a rászoruló családok részére.

Pályázat

Egyesületünk pályázatot nyújtott be az Agrárminisztérium agrárágazati szervezetek számára kiírt pályázati felhívására. A pályázatok formai értékelése megtörtént, és egyesületünk pályázata befogadásra került.

Pozitív elbírálás esetén két programot szeretnénk megvalósítani a támogatásból: 2019 szeptemberében egy egynapos tanulmányutat (40 fő, 6-8 fő/település) Tarhosra, Molnár István volt tanyagondnok „libás tanyájának”, az ott folyó munkának, vállalkozásnak megismerése, valamint 2019. december 2-3-4-én (hétfő-kedd-szerda) a háromnapos bentlakásos falugondnoki szakmai tanácskozást (20 fő) Szentkirályon, a Tóth Tanyán.

Bízunk pályázatunk sikerében!

Találkozó a pálosszentkúti zarándokhelyen

Fontos az idősek biztonsága

Május 16-án a Petőfiszálláshoz tartozó Pálosszentkúton zajlott le egyesületünk falugondnoki találkozója, ahová meghívást kaptak a falugondnokságot működtető Bács-Kiskun, Csongrád, Békés, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyei települések falu- és tanyagondnoki, polgármesterei, jegyzői, intézményvezetői.

Mindenkit lenyűgözött a pálosrendi szerzetesek gyönyörű környezetben lévő szentkúti kegyhelyének látványa. Szó se róla, ilyen különleges helyszínen még nem tartott az egyesület szakmai összejövetelt. Elsőként Szász János Attila, Petőfiszállás polgármestere köszöntötte az egybegyűlteket. Megjegyezte: gyerekkora él a faluban, szülei háza az ötödik épület volt a főutcán. Akkoriban még gyalog jártak a pünkösdi búcsúba, harmincezer ember is összegyűlt a pálosszentkúti kegyhelyen. A fáma szerint az volt az igazi, ha néha elcsattant egy pofon is...

Petőfiszállás hétezer hektáron terül el, jelenleg 1600-an lakják, 500 lakott tanyát tartanak nyilván, 200 kilométeres földúthálózat alakult ki. A 13. században itt vertek gyökeret a kunok, a török időkben azonban a templommal is rendelkező falu elpusztult, a lakók a biztonságot jelentő a közeli városokba költöztek. Az elnéptelenedett terület előbb Kecskemét, majd Kiskunfélegyháza pusztája volt. Ugorva egy nagyot az időben: Ferencszállás és Szentkút nevű határrészből 1952-ben vált önállóvá a helység, melynek nevében azért szerepel Petőfi, mert az apja egy időben bérelte az itteni kocsmát.

Szász János Attila a továbbiakban a község fejlődéséről beszélt, egyebek közt megemlítette, hogy önálló bölcsődével, óvodával és iskolával rendelkezik. Kialakították és sikeresen működtetik a szociális intézményhálózatot, egyebek közt három tanyagondnoki szolgálatot tartanak fenn. Terveik közt szerepel például egy új óvoda építése, és szeretnének nappali otthont teremteni a fogyatékkal élőknek, valamint gondot fordítanak az utak felújítására, csomópontok kialakítására. Büszkéek a helyi értékeikre, a pálosszentkúti zarándokhelyre, a Péteri-tó természeti csodáira és a hungarikummá vált tanyavilágra. Az is örömmel tölti el a település vezetőit, hogy sikerül a fiatalokat helyben tartani.

Szász János Attila polgármester

Ezt követően a a pusztai búcsújáróhely történetét ismertette Balla Barnabás plébános. Szent István korában már állhatott templom e helyen, a tájárjárás, majd a későbbi törökinvázió során azonban minden elpusztult. A jelenlegi templom az 1800-as évek végén épült, amikor a korábbi betiltások után folytatódhattak a zarándoklatok. Az Alföld egyik legismertebb Mária-kegyhelyéhez fűződő egyik legenda

arról szól, hogy egy pásztor éjszaka legeltette nyáját, amikor egy forrásra bukkant, amelynek vizében Szűz Mária alakját pillantotta meg nagy fényben tündökölve. A csoda híre elterjedt a környéken, és egyre többen látogatták meg a forrást, vizéből pedig betegeknek vittek haza. Ennek az lehetett a magyarázata, hogy a falu papja annak idején a templom előtti forráskútba rejtette az Oltáriszentséget a betörő törökök elől, hogy azok ne szentségteleníthessék meg azt. Egy másik legenda szerint – ugyancsak az 1700-as évek végén – egy béna koldus ivott a kút vizéből, megmosakodott, s ez csodás gyógyulást hozott számára.

Sok hányattatás után a pálos rend 1940-ben költözött vissza Magyarországra, ekkor jelentek meg Szentkúton is, és ekkor lett a kegyhely neve Pálosszentkút. Másokkal egyetemben őket is ellehetetlenítették 1950-ben, itt 1991-ben kezdhették újra missziójukat. A zarándokhelyet közben a környék népe lehetőségeikhez képest fejlesztette, napjainkban pedig komoly felújításokat végeznek a területen, szerzetesi tevékenységüket a kor szelleméhez igazítják, így például már hagyományt teremtettek a motoros zarándoklatokkal.

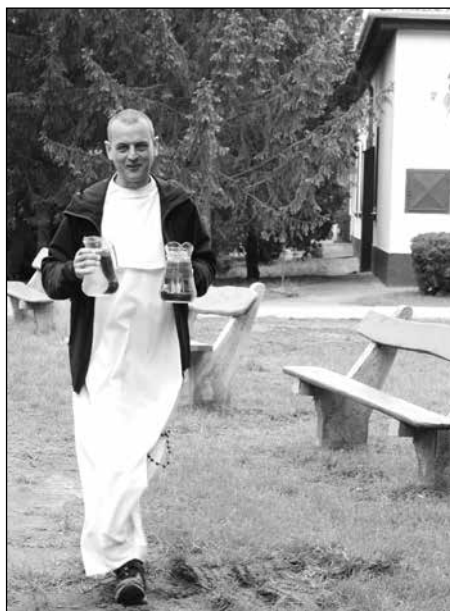
Sorra bemutatkoztak a tanyagondnokok. Először Süveges Sándor idézett fel néhányat az emlékezetes esetei közül. A határjárók számára fontos jelzés, hogy télvíz idején füstöl-e valakinek a kéménye vagy sem. Egyik alkalommal egyértelmű volt, hogy valami baj lehet az idős bácsival, mert kívülről nem lehetett nála látni életjelet. Kopogtatásra, kiabálásra sem reagált. A tanyagondnok hívta a rendőrséget, majd értesítette az intézményvezetőt, aki megtette a szükséges lépéseket. Szinte az utolsó pillanatban érkeztek: a házban mínusz 6 fok volt, a férfi kis híján kihűlt. A segítők begyűjtöttak a kályhába és forró teát adtak neki.

A másik eset Süveges korábbi kollégájával, Homoki Szabó Józseffel történt. Egy idős ember gázolaj helyett benzint öntött a tűzre, s pillanatok alatt kigyulladt a háza. Hamar a helyszínen termett a tanyagondnok, szirénázva érkeztek a tűzoltók és a mentők, az öreget égési sérülésekkel szállították kórházba. Összefogtak a közmunkások, kimeszelték az üszkös lakást, bútorokat, ruhákat szereztek neki, hogy mire kijöhet a kórházból, rendezett otthon fogadja.

Nagyon fontos az idősek biztonsága. Egyszer egy asszony észrevette, hogy hívatlan látogató tart a portájára. Hamar ki is derült: a fiatalember pénzt akart. Szerencsére a néni résen volt, azt mondta neki, nem tart otthon készpénzt, gyorsan átszalad a szomszédjához és kér tőle valamennyit. A bűnöző elhitte és várt. Csakhogy közben a másik tanyán értesítették a rendőrsé-

get, így nem bankók érkeztek, hanem egyenruhások. Később egy DNS-vizsgálat során kiderült, hogy az illető felel a egy tíz évvel ezelőtt elkövetett gyilkosságért, ami arrafelé történt. Az ilyen esetek miatt is van nagy jelentősége a telefonos jelzőrendszernek, az önkormányzat segítségével harminc keszuléket telepítettek a tanyákra. Nem is egy esetben sikerült már a riasztás következtében életet menteniük.

Vízhányó Ernő József a mindennapokról beszélt. Terepjárójával naponta sok-sok kilométert megtesz a kiterjedt tanyavilágban, szerencsére jól járhatóak a dűlőutak. Szépen gondozott és romos épületeket is látni. Az idős emberek – amíg bírják erővel – szívesen szorgoskodnak a ház körül,

Balla Barnabás plébános atya

Három a tanyagondnok: Nagy Péter, Vízhányó Ernő József, Süveges Sándor

kiskertet művelnek, állatokat tartanak. Némelyeknek az is elég, ha csak beszélget velük, vagy elintézi helyettük a hivatalos ügyeket. Van, akinek elég csak vizet beinni a kútról, másoknak a nagybevásárlást is elvégzi. A lényeg: mindenki számíthat rá.

Nagy Péter a tanyagondnoki munka mellett szociális asszisztensként, betegszállítóként és pályázatíróként is jeleskedik. Mint mondta: nincs két egyforma napja, de éppen ezt szereti benne. Hét éve él tanyán, azóta ide költözött a testvére és az édesanyja is. Beszámolóját a betegszállításra fókuszálta, hiszen sokan nem is gondolnák, milyen sok apróságra kell figyelni, hogy gördülékenyen történjen. Nem egyszerű egy tanyai embert elválasztani a megszokott környezetétől, főleg ha kórházba kell vonulnia. Persze vannak felemelő pillanatok is, de azokat biztosan nem a tetemes mennyiségű adminisztrációs munka adja.

A szakmai nap Beleznay Tamás, a Miniszterelnökség pályázati osztályvezetője tájékoztatójával folytatódott (*erről lapunk 3. oldalán lehet bővebben olvasni!*), majd Kaszás Veronika, az Agrárminisztérium programvégrehajtási osztályvezetője számolt be a vidékfejlesztés aktualitásairól, a falugondnoki szolgálatok pályázati lehetőségeiről. A petőfiszállási Szociális és Gyermekjóléti Központ munkájáról Kis Katalin intézményvezető beszélt. Megtudtuk tőle, hogy 2015-ben került a szociális ellátás egy irányítás alá, a közösségi házban található egyebek közt az orvosi rendelő, a védőnői szolgálat is. Tanyagondnokaik három körzetben dolgoznak, és két személy látja el a házigondozói feladatokat. Megoldották a „betegút” szervezését, a helyben történő vérvételt, a szociális étkeztetést, bevezették a jelzőrendszeres telefonos segítségkérést, és sikeresek az általuk szervezett szűrővizsgálatok, a nyári gyermektáborok. Évente hat szakmaközi értekezletet tartanak a hozzájuk tartozó gátéri és pálmonostori kollégáikkal.

A falugondnoki találkozón remekeltek a petőfiszállási királyi szakácsok, az általuk készített ebédet (a birka- és zúzapörköltet és a fánkot) a sokáig emlegetni fogják a résztvevők, akik egy látványos lovasbemutató emlékével térhettek haza.

Borzák Tibor

Tavaszi látóút Nógrád megyében

Milyenek a palócok?

Tavaszi látóutunk március 29-30-31-én zajlott le a különleges szépségű Palócföldön. Amit láttunk: varázslatos táj, dombok, hegyek, aprófalvakat rejtő völgyek, rengeteg erdő. Akikkel találkoztunk: hagyományaikhoz ragaszkodó, közösségkovácsoló faluvezetők és elkötelezett falugondnokok.

Napsütéses, kellemes kortavaszi időben indultunk Kecskemétről. Elsőként Szécsényben időztünk, ahol Hevér Boglárka polgármester asszony és Hevérné Paróczy Györgyi falugondnok várt bennünket. Nagyon kedves fogadtatásban volt részünk, hiszen frissen sült kenyérlángossal, többféle édes, sós süteménnyel, kávéval, és mindenféle frissítőkel kényeztették csapatunkat. Ezután a kétszáz lelkes falucska történetéről, mai életéről, céljairól beszélt előbb Hevér Boglárka, majd édesanyja Hevérné Paróczy Györgyi, aki tavaly kapott Kemény Bertalan Falufejlesztési Díjat.

Szécsénke, mint oly sok nógrádi település, már a középkorban is fennállt, majd a török dúlások következtében elpusztult, de az 1700-as évek közepétől ismét benépesült. Jelenleg semmilyen intézmény nincs a faluban, hiányzik például az iskola, az óvoda, a polgármesteri hivatal. Van azonban művelődési ház, helyi néprajzi gyűjtemény, van római katolikus templom, és van két asszony, akik szeretik, otthonuknak tartják e falucskát, és meg is tesznek mindent annak érdekében, hogy a Balassagyarmathoz közeli

kicsi település ne sorvadjon el végleg, élhető maradjon akár a fiatalok számára is. A falugondnok elmondta, hogy 2001 óta létezik a szolgálat Szécsénkén, amit kezdettől fogva ő lát el. Balassagyarmatra, Budapestre, Vádra is viszi orvosi kezelésekre a betegeket, és mivel élelmiszer bolt sincs a faluban, bevásárol, recepteket írat és kiváltja a gyógyszereket, ebédet is szállít és természetesen segít a lakosoknak az élet minden területén – ugyanúgy, mint mi mindannyian. A szép időben megnéztük a helyi gyűjteményt, a templomot, majd kísértünk a domboldalban elterülő cika juhokat és kecskéket tenyésztő tanyára, ahol éppen tenyészbakkecske-szemle zajlott. Báránysimogatás is belefért a látogatásba, majd egy másik úton sétálva visszatértünk a művelődési házhoz, és indultunk tovább a következő aprófaluba.

Cserháthaláp Nógrád megye szívében, Balassagyarmathoz, Szécsényhez egyaránt közel fekvő gyönyörű kis falu. Árpád-kori település, a történelem során gyakran változtak birtokosai, jelenleg 371 fő lakosainak száma. Vargáné Majoros Ibolya falugondnok

fogadott minket a művelődési házban. Megtudtuk, nagyon jól tud együttműködni Dócs Dávid polgármesterrel, aki más elfoglaltsága miatt nem tudott velünk lenni, de a szíves fogadtatásra itt sem lehetett panaszunk. Mint mindegyik, Cserháthalápra is jellemző a falu elöregedése, ám igyekeznek törődni az idősekkel, a falugondnok intézi a bevásárlást, az orvoshoz jutást, a életfenntartáshoz szükséges dolgokat. Mint tudjuk, mindezek gyakorlatilag nélkülözhetetlenek egy település működéséhez. Közmunkások irányítása, ebédszállítás, közösségi programok szervezése, hőeltakarítás, fűnyírás, gyerekek szállítása, és a lista végtelen. A bemutatkozás után meglátogattuk a Palócporta Vendégházat, ahol az érdeklődők szállást igényelhetnek. Egyrészt a környék legrégebben épült parasztházában a korhűen berendezett helyiségekben, másrészt kívülről a palóc hagyományokat követő, ám belülről a mai kornak megfelelően berendezett prészházban pihenhetnek. Útközben benéztünk a felújítás alatt álló leendő tájház épületébe, bekukantottunk az óvodában ebéd utáni szunyókáláshoz készülődő csöppsegekhez, majd a falun kívül elhelyezkedő kastélyt meglátogattuk. Ez az épület is felújítás alatt áll, ami mindenképpen a jövőbe vetett hit, a cselekvő tenni akarás jele becsülendően. Ha elkészül, olcsó diákszállás lesz itt, amire Ibolya szerint komoly igény van, hiszen nagyon sokan túráznak a környéken. Miután a busz is megérkezett, továbbindultunk, hogy a délután hátralevő részét Nógrádmárcalon töltsük el.

A település erdőkkel határolt völgyben fekszik, szinte átmenő forgalomtól mentesen, csendes, környezetben. Létezett már a kőkorban is, amit régészeti leletek igazolnak. Manapság ötszáz lakosa van, az infrastruktúra fejlett, hiszen a vezetékes ivóvíz, a gázellátás, a telefon megoldott. A munkalehetőség hiánya miatt itt is nagy az elvándorlás. A községházán Debrei Zsolt falugondnok és Vályi Nagy András – aki korábbi falugondnokból polgármesterré lett – várt minket harapnivalóval, üdítővel, frissítő kávéval, nóg-

rádi torokfertőtlenítővel. A kölcsönös üdvözlések után hallhattunk Nógrádmargal mindennapjairól: gondokról, tervekről, múltról, jövőről. Mindig rendkívül inspiráló a beszámolókat hallgatni, mert minden alkalommal rájövünk, hogy egymás tapasztalataiból tanulunk a legtöbbet. Mind hasonló munkát végzünk, mégis mindannyiunké különbözik a többiekétől, hiszen a helyi sajátosságok mindenütt átformálják azt. Különösen jó érzés arról hallani, hogy a falugondnok remekül tud együttműködni polgármesterével, aki maga is hosszú ideig végezte ezt a munkát. Meglátogattuk az óvodát, a készülő tájházat, a templomot. Üde színfolt a buszmegálló mellett karácsony táján betlehemnek, húsvét előtt locsolkodási szokásokat felelevenítő jelenetnek berendezett életkép kisbáránnal, vizet zúdító legényekkel, szinte hallhatóan sikító lányokkal. Mire mindezt végigjártuk, szürkülni kezdett, ezért búcsúzás után Salgótarján felé vettük az irányt, hogy a vacsora után kipihenjünk a nap fáradságait.

Szombat reggel Zabarba indultunk elsőként. A Salgótarjántól mintegy negyven kilométernyire lévő kistelepülés nevét sokan ismerjük, hiszen gyakran hallani az ország leghidegebb településének negatív hőmérsékleti rekordjairól. A serpentinén kanyarogva feltűnt, hogy míg nálunk az Alföldön már javában zöldül, éled a természet, itt, a hegyek között még csupaszok, kopárak a fák. Ez természetesen semmit nem vont le a táj szépségéből. Zabar 750 méterre a tengerszint felett, közel a szlovák határhoz, a Tarna folyó völgyében fekszik. A hegyek közé szorulva Magyarország leghidegebb téli középhőmérsékletű területe. Szintén nagyon régóta fennálló település, csodásan szép környezetben. De ahogy a minket szeretettel, frissítővel, terített asztallal fogadó Ferencz Nándor Lajos falugondnokból lett polgármester úrtól és Szóné Kaposvári Angelika falugondnoktól megtudtuk: a település lassan teljesen élhetetlenné válik. Rémes a közbiztonság, mert a szomszédos Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből beszivárgó családok – miután ott már ellehetetlenülnek – betelepülnek a faluba, rontva ezzel a helyiek biztonságérzetét, növelve a faluvezetés gondjait. Helyben nincs munkalehetőség, de nem is törekednek

rá, hogy dolgozzanak, környezetüket felélik, tönkreteszik, garázdálkodnak, félelmet keltenek a lakosság többi részében. Játszódtott itt le már bandaháború is, minek során gyakorlatilag teljesen szétverték egy lakóházat. Az ingatlanok eladhatatlanok, vagy ne-

tán meghallgattuk a polgármester bemutatkozását és a falu bemutatását, ismét buszba ültünk, hogy megnézzük, és további információkkal gazdagodva kissé megismerjük Etes falut és életét. A középkor óta létező település, múltját az itt található kőszénbányák működé-

vetségesen alacsony áron lehet megszabadulni tőlük. Ez az állapot tönkreteszi, megmérgezi a mindennapokat, a gondok megsokszorozódásáról nem is beszélve. Az egyébként is nehéz anyagi helyzet mellett ez határozza meg az életet. Itt sincs iskola, van viszont ivóvíz, gáz, szennyvízelvezetés, óvoda, barátságosan, otthonosan berendezett könyvtár, melyet a falugondnok működtet.

Felkerestük még a Családok Átmeneti Otthonát, melynek a Salgótarjáni Kistérségi Társulás a fenntartója. Az intézmény egyik munkatársa részletes tájékoztatást adott működésükről, az itt zajló életéről. A falun kívül található az 1300-as években épült katolikus templom, a Tarna patak mellett elterülő rét közepén. Mellette csaknem kétszáz éves öntöttvas keresztek, csend, nyugalom, áhítat lengi be a környéket, s az épületet.

Búcsút intve Zabar rokonszenves, fiatal falugondnokának, Etes következtünk. A Salgótarjántól mindössze 10 kilométerre található község a Cserhát-vidéki dombok között mesésen szép környezetben helyezkedik el. Lénárt Dezső polgármester bemutatta a professzionális módon üzemeltetett pálinkafőzdét, s a termékeiből kínált kóstolóval fogadták csapatunkat. Mi-

se határozta meg. Ez ad magyarázatot a falu szerkezetének érdekességére is. Több egymástól elkülönülő lakott részből áll, melyek azonban szerves részei a községnek. Sajnos a bányák bezárása után a megszűnő munkalehetőség hatására csökkent a lakosság száma, és a valamikori bányászkolóniák is pusztulásnak indultak. Ma is élnek ott emberek, de vannak lakatlan, elhagyott épületek is.

Sikerült elérni, hogy Etes stabil, fejlődő településsé váljon. Az infrastruktúra teljesen kiépített, van iskola, óvoda, orvosi ellátás, szolgáltatások. Visszatérve elsétáltunk a műemlék jellegű palóc tájházhoz, melynek tágas udvarában közösségi tér létrehozását tervezik, ami községi rendezvényeknek adhat majd helyet. A pálinkafőzdéhez érve még körüljárhattuk a laboratóriumi körülmények között működő üzemet ahol egy egész falat foglalnak el a különböző megmérettetéseken begyűjtött oklevelek és aranyérmek. Majd a rendkívül ízlésesen berendezett, láthatóan profi módon üzemeltetett étteremben ebédeltünk, és folytatódott a pálinkák kóstolgatása is, különös tekintettel a helybéli kuriózumként kínált borzag pálinkára. Amitől a nedű ismerői óva intették a tudatlanokat, de a felfedező kedvűek nem hallgattak rájuk...

A kései ebéd után indulás Balassagyarmatra, amikor hirtelen váratlan fordulat történt, nemcsak a tervekben, hanem a busz irányát illetően is, és indultunk vissza Etesre. Nem mintha olthatatlan vágyat éreztünk volna visszatérni a minőségi pálinka hazájába, de egy női kézitáska, ugye, egyedül mégsem vághat neki az Etes és Gyarmat közötti hosszú útnak... Balassagyarmat ezért csak a Svejk vendéglőről marad emlékezetes, hiszen a hatalmas fatányérokon felszolgált kiadás, és gusztusos ebédből vacsorává átszervezett étel a legnagyobb étküeknek is feladta a leckét. A személyzet nem győzte elcsomagolni a megmaradt adagokat, miközben nem értették, hogy mi lehetett a baj. A visszaúton Salgótarjánba még egyszer elhaladtunk az etesi beköthetőút mellett, ami ismét felélénkítette a csendesedő társalgást.

Vasárnap reggeli után Kozárdra indultunk. Aprócska falu a Cserhát alján, 185 lakossal. A település környéke a bronzkor óta lakott. Küzdelmekkel, és sikerekkel teli két évtized áll a faluvezetés mögött. Ezt dr. Hajasné Banos Márta polgármester asszonytól hallottuk, aki Deák Lajosné Mónika falugondnokkal az Integrált Községi Szolgáltató Tér épületében fogadta csoportunkat. Kiépített szennyvízcsatorna-hálózat, multifunkciós faluház, étterem, nyolc vendégház, az IKSZT-ben könyvtár, internetszoba, konferenciaterem várja a falu lakóit. Külön polgármesteri hivatal nincsen, tehát mindent a könyvtárban intéznek. Van még Hagyományörző Palóc Galéria és Kézművesház. Hetente egyszer orvosi rendelés is. Május elején Alma-írók Fesztivál, Magyar Ízek-Magyar Színek gasztronómiai fesztivál nyáron, kozárdi szüret szeptember végén. A kozárdi szoborpark alkotásai az utcákon kísérik a látogatókat. A Fő utcán, a műemlék harangtorony mellett álló kápolnát 2006-ban szentelték fel. Belsejébe Krisztus keresztútját bemutató stáció képsorozat készült. Azért említem a képeket, mert modern, 21. századi stílusban születtek, s ez teszi nagyon különlegessé. A faluvezetés is modernitást, lendületes menedzszerszemléletet mutat, kitartó, aprólékos munka eredménye a rengeteg fejlesztés, ötletgarmadák megvalósítása. Minden problémára

megoldást kereső, közösség- és értéktéremtő asszonyokat ismertünk meg itt is.

Kozárdról az utolsó meglátogató nógádi településre, Bokorra indultunk. A község Nógrád megye legkisebb települései közé tartozik. Nevét oklevelek már 1265-ben említik, zsákfalu. Mindössze 130 lakosa van, szintisza szlovákok. Szepes Péterné Aranka – aki egyébként a Nógrád Megyei Falugondnoki Egyesület elnöke – vezetésével megnéztük a szlovák tájházat, és nem mindennapi élményben volt részünk, amikor rábeszélésére Csörszné Katika felöltötte

a direkt erre az alkalomra idehozott népviseletet alsószoknyástól, fejkenődtől, majd mosolyogva pózolt, és békésen tűrte, hogy mindannyian fotózzuk vég nélkül.

Kísérőnk afféle közösségi motorként üzemel, hiszen fájós lába miatt nehezen mozog, de úgy tűnik, mindenhol ott van, mindent szervez, kézben tart. Ebédre hívott minket az evangélikus egyház imatermébe, ahol ebéd előtt Thuránszky István lelkész beszélt a hagyományos gyümölcsfajtaikat érintő génmegőrzési programjukról, mely főként alma- és körtefajták vonatkozásában valósult meg. Ebéd után a helyi sajtüzemet lehetett szemrevételezni, valamint vásárolni a különleges ízesítésű kézműves sajtok hatalmas választékából. Ezzel zárult a nap, s már csak a hazaút maradt hátra.

Amit láttunk: varázslatos táj, dombok, hegyek, aprófalvakat rejtő völgyek, rengeteg erdő. Hagyományaikhoz messzemenően ragaszkodó, a jobb életért, a közösségért bármikor, bármit megtenni kész faluvezetők, velük válllvetve együtt dolgozó, elkötelezett falugondnokok, apró, helyenként nagy szegénységet, esetleg igénytelenséget tükröző, máshol rendezett, karban tartott falvak, barátságos, vendégszerető emberek, minden napos küzdelemben a talpon maradásért. Ugyanolyanok, mint máshol, mégis mások, ők palócok.

Vidácsné Lukucz Éva

Akiket a kapuban várnak

Jászszeptandrás környékén körülbelül hatszáz tanya található. Lakói főként nyugdíjasok, akik a tanyagondnokokon keresztül érintkeznek a külvilággal. Az idősek nemcsak az ebédet várják, hanem azt a néhány jó szót is, amit segítőtől kapnak magányos hétköznapjaikon.

A község tanyavilágában még ma is sok idős ember él, akik a tanyagondnokokon keresztül tartják a kapcsolatot a külvilággal. Sajnos, közülük jó néhányan nem számíthatnak a családtagok mindennapos gondoskodására, mert gyermekeik dolgoznak vagy már rég elköltöztek a faluból. Őket a település két tanyagondnoka, Barna Gyuláné Erika és Nagy Tamás segítik.

– Soha nem egyforma két napunk. Feladataink közé tartozik a külterületen élők orvoshoz szállítása, a gyógyszerfelírás és azok kiváltása, a bevásárlás, számlák befizetése és az ebédkiszállítás. Télen a tüzelőanyag behordásában is közreműködünk. Az idősek több beszélgetést igényelnének, de erre jut a legkevesebb idő. Segítünk, amiben tudunk. Mindennap várnak bennünket. Az elmúlt években megtanultuk, hogy pontosan érkezünk az idősekhez, mert van, aki már a kapuban várja az ebédet és a jó szót – mesélte Barna Gyuláné Erika.

– A tanyavilágban élők el vannak zárva a külvilágtól, rajtuk keresztül tartják a kapcsolatot például az önkormányzattal. Segítünk a levelek közvetítésében, az önkormányzat tájékoztatóinak eljuttatásában is – tette hozzá Nagy Tamás tanyagondnok, akivel ottjártunkkor elindultunk a tanyavilágba.

Esős időben bizony nehézségekbe ütközik a közlekedés, vigyázni kellett, hogy el ne akadjunk a sártenger borította utakon. Végül szerencsésen megérkeztünk az erdős területre, ahol Fazekas Jánosné Mancika néni él egy kis tanyán.

– Lassan hatvan éve élek a tanyán, harminchárom éve egyedül. A gyerekeim dolgoznak, nem érnek rá naponta kijönni hozzám. Amíg bírtam magam, bejártam kerékpárral a faluba. Már jó néhány éve a dűlőig sem merek kimenni, nehogy elessek. A tanyagondnokok sokat segítenek, jó, hogy rám nyitják az ajtót. Szívesen beszélgetnék többet, de megértem, hogy sok a munkájuk. Időnként feltörnek bennem a régi emlékek, és jó azokat megosztani másokkal. Olvasni már nem nagyon látok, így marad a televíziózás. Tavasszal a kertben mindig akad feladat: zöldséget, paprikát, uborkát ültetek, mert sokkal jobb íze van, mint a boltinak. Hiába, megszoktam a tanyasi életformát, a természet közelségét, nem mennék el innen máshová – mondta Mancika néni.

Tanyagondnoki szolgálat húsz éve működik a településen, nagy szükség van rá, hiszen sokan élnek tanyán. Szabó László polgármester elmondta, hogy felmérték, mely utakat kellene felújítani.

– Terveink között szerepel, hogy a külterületi utakat szilárd burkolattal lássuk el. Lehetőségeink szerint erre szeretnénk majd pályázni. Szintén pályázati támogatásból a tanyagondnoki buszt is lecserélnénk – tette hozzá a polgármester.

(Megjelent az Új Néplap 2019. február 9-i számában)

Borvidékek és szőlőfajták

Kunsági Borvidék

Magyarországon, a filoxéravész idején (1875-től), a szőlő mentsvára volt a homoktalaj, amiben a filoxéra (szőlőgyökértetű) nem élt meg. A jelenlegi Duna Borrégió területén létesítették 1883-ban Kecskemét mellett Miklóstelepen azt az állami kísérleti telepet, ahol filoxérától mentes szaporítóanyagot állítottak elő és telepítettek főként a homokos területekre. A filoxéra elől mentette Mathiász János is a híres szőlőfajta-gyűjteményét Kassa mellől Kecskemétre (Katonatelepre). Mindkét hely szakmai kisugárzó erővel nagy szerepet játszott a homoki szőlőterületek fellendítésében. Ekkor e térségben létesült hazánk szőlőültetvényeinek közel egyharmada. Ezt a területi arányt ma is tartja ez a régió, benne a Kunsági Borvidék a közel 25.000 ha-os felülettel. Története még Géza fejedelem uralkodásának idejére nyúlik vissza. Később a borvidék fejlődéséhez hozzájárultak a Mária

Terézia uralkodása idején a szőlő termesztéséhez és a borok készítéséhez, ide telepített német ajkú emberek, akik a szőlőkultúrát magas színvonalra emelték. Az 1960-as évektől a mezőgazdaság szocialista átszervezésével elindult a gépesítés, ami a fejművelésről a magas művelésre való átállást igényelte. Ma a Kunsági Borvidék változatos talajain és szélsőséges éghajlatán az árutermelés magas művelésen és sokféle szőlőfajtaival történik, törekedve a kiegyensúlyozott termésbiztonságra és -minőségre.

Az itt dolgozó, innovatívan gondolkodó szakemberek, mindig nagyon nyitottak az újra. Talán ennek is köszönhető, hogy a környezetbarát szőlőfajtákat (Aletta, Bianca, Csillám, Duna gyöngye, Nero, stb.) az országban elsőként és nagy felületen termesztik. Ezen a borvidéken található az országos kisugárzó tevékenységű NAIK Szőlészeti és Borászati Kutató Intézet is.

A térségben gomba módra növekednek a minőségi borokat előállító és forgalmazó borászatok, akik a borvidék hírnevét öregbítik. Közülük említésre érdemes: Soltvadkerten a Frittmann Testvérek Kft., a Font Pincészet, Izsákon a Gedeon Birtok, Kiskőrösön a Szentpéteri Borpince Kft., az István Borház, Cegléden a Kökény és Fia Családi Borászat, a Molnár Családi Borászat, a Klément Családi Borászat és Vinotéka, Kiskunhalason a Szőke Pincészet, stb. A Kunsági Borvidék borai a mindennapok borai a könnyedségük, a harmonikus savaik, a kellemes illatuk és ízük, légies élményeket adó és az ételek melletti nagy élvezeti értékük miatt. Ezeket a borokat sokan kedvelik, és szívesen fogyasztják.

Dr. Hajdu Edit

Találkozó Bordányban

A falugondnokságot működtető Bács-Kiskun, Csongrád, Békés, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyei települések polgármestereit, falu- és tanyagondnokait, jegyzőit, intézményvezetőit tisztelettel meghívjuk és elvárjuk a **Bordányban megrendezésre kerülő falugondnoki találkozóra 2019. június 26-án, szerdán 10 órára az Integrált Községi Szolgáltató Tér és Községi Könyvtárba** (Park tér 1.).

Tervezett program:

- Óvodások műsora
- Bordány bemutatása – Tanács Gábor polgármester
- A tanyagondnoki szolgálatok – Vass Róbert Jánosné, Kálmán Gábor, Kovács-Tari Barbara tanyagondnok beszámolója
- A falu- és tanyagondnoki adatvédelemről – Matolcsi-Papp Zoltán (Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság)
- Bordányi kiállítás: Homokhátság Szíve Zöldség- és Gyümölcsfeldolgozó Szociális Szövetkezet – kóstoló és vásár
- Az Integrált Szociális és Egészségügyi Központ bemutatása – Farkasné Lippai Ágota intézményvezető
- Az egyesület programjai – Csörszné Zelenák Katalin ügyvezető
- Ebéd és baráti beszélgetés
- A Kisapáti család veterán autói

Legyenek a vendégeink! Kérjünk, hogy pontosan érkezzenek!

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a **Falugondnokok**

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörszné Zelenák Katalin

Sümeгинé Ország Edit, Kovács Edit

Tördelő: **Almás László**

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét